

Daf Hayomi Michnayot

Dans un an, vous aurez terminé l'ensemble des traités de la Michna

ד' אב

משנת מבוארות • מסכת אהלות פרק יז

אין שיה' לגור היקפו משום עביו, ונזקא בעבי טפה, אבל בפתוח מטפח ליקא למטעיו כלל שיהא בו משום אהל, ואף על פי שלא ידע דין טמאה בחבורים, ישאלו העטעם. **ב** כיצד מביא טמאה על עצמו בכל שהוא, כוש פלך שהשיים טוות בו, אף על פי שהוא פשוטי כלי עץ, ומטמא משום צנורת של מתכת הקטומה בו, שהוא תחוב בכלת, ויש

שם בחצי זית טמאה מתחתיו, וכחצי זית מעל גביו, אף על פי שאינן מכונין, טמא (הוינו דלא קרבי זוסא לעיל (פוק 2 טמאה א דמטהו). נמצא הבשל מביא את הטמאה לעצמו בכל שהוא, הרי דעל ידו צורף הטמאה נטמא הגוש, אף על פי שאין בו טפה, הקדר מוכר הקדרות שהוא עובר ממקום למקום והסל המוט שותלה בו קדרותיו מנח על כתפו והמוט אינו רחב טפה והאהיל צדו אחת על הקבר, הכלים שבצי השני טהורים. אבל אם יש כפל פותח טפה, טמאים הכלים, שהסל מביא את הטמאה על הקדרות שבצד השני, דאדם כיון שהוא מקבל את המטא אינו חוצץ בפני הטמאה. התלויות תלי עפר הנמוכה (מלשון "תל עולם" ידועה ה. ח) הקבוצות שמושכות בו לעיר שממנה לבית הקברות, בין לדרך שממליכה לבית הקברות, אחד ידשות, בין ששתל חדש, ואחד ישנות בין ששתל וישן טמאות, מפני שהשיים קבוצות שם את נפליהם, דיער חמישייה אמה אשה הולכת לבדה וקוברת הנפל שלה, אבל תלויות הרחוקות יותר מחמישייה אמה מקעירי או מהדרך, אם הם ידשות טהורות, דכיון שאינה הולכת לבדה וצריכה אליו שילך עמה הולכת לבית הקברות ואינה קוברת בתל, וישנות, טמאות, כיון דישנות הם חישיון שמא היה שם עיר ונשתתח. איזו היא קרובה, חמישייה אמה, וישנה שיהיה שנה, דברי רבי מאיר. רבי זורא אומר, קרובה נקראת שאין קרובה ממנה, אבל אם יש קרובה ממנה לא חישיון לרחוקות, דאם תאמר שיתקב אשה לשם, לא שבקו קרובה ואלה לרחוקה, בדנדיא היתה מקברת בקרובה, וישנה נקרא אדם זוכרה, הונו שאין אדם שאימרו יזכר איני שלא היה כאן תל **א** המוצא מת בתחלה, שיעד עמה לא היה ידוע שיש שם קבר, אם הוא משכב בדום ולא יושב, וראשו לא היה מנח בין ידיו, דכל הני חישיון שמא טים הם, שאין דרוק של ישראל לקברו, וכן נטולו צריכו לפנותו משם ואת הבוסות, שלש אצבעות מעקר, גם עריך לטל קרקע בתולה, דהונו שלא נחרש עדין ואין צריך לחוש אם יש כאן בית הקברות. מוצא שנים, נטולן ואת הבוסות, מצא שלשה מתים, אם יש בין זה לזה לא פותח מארבע אמות ועד שמונה אמות. (כמלא מטה וקבוריה) הרי זה שכונת קברות שנקר שלשם קברות ותו שם ואסור לפנותם, ואפילו אחד שיער שלשם מקברת קברותו אסור לפנותו, ובודק ממנו ולהלן עשרים אמה, אם מצא על אחד בסוף עשרים אמה, בודק ממנו ולהלן עד עשרים אמה, שרגלים לךבר ששדה או עשייה לקברים ובאמת היו שם מערות אחרים וישדה המיחמת לקברות אסור

פתיל, טהור מלטמא באהל המת, דכתיב (שם טו) "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא", למדת מזה שאם יש צמיד פתיל, ברי הוא טהור, ובכלי חרס הכתוב מדבר שאינו מקבל טמאה מגבו. בהמה בחייה שעשאה גולל לקבר, הונו שקפחה שלא תוכל ללכת, הנוגע בה טמא טמאת שבעה. רבי מאיר אומר, כל דבר שיש בו רוח חיים, אינו מטמא מדין גולל. והכמים סוכרים אף על פי שהיא עצמה אינה מקבלת טמאה, דאין לה דבר שיש בו רוח חיים ומטמא חוץ מאדם, אבל משום גולל טמאה כל זמן שהיא גולל. **י** הנוגע במת ביד אחת, והנוגע בכלים ביד שניה, וכן המאהיל על המת והנוגע בכלים, טמאין הכלים כאילו נגעו במת, משום טמאה בחבוריו, אבל מאהיל על המת ביד אחת, ומאהיל על הכלים בידו השנייה, וכן הנוגע במת ומאהיל על הכלים, טהורים

הכלים. אבל אם יש בידו פותח טפה, ויגנו שרדיו מאהילת על המת ועל הכלים ביחד טמאין הכלים, דידיו מביאות את הטמאה על הכלים. שני בתים ופתחיהן מכונים אחד נגד השני, ובהן כשני חצאי זיתים, פשט את שתי ידיו להן, אם יש בידו פותח טפה, מביא את הטמאה כאילו שני החצאין מחזין בהו ובהו, ואם לאו, שאין בין פותח טפה אינו מביא את הטמאה והבתיים טהורים, אבל האדם עצמו טמא. דתלת לקמון (פוק 2 טמאה א) ועל עצמן בכל שנה.

פרק טז א כל המטלטלין מביאין את הטמאה עובי הפרדע. אמר רבי טרפו, אקפוד את בני שזו הלכה מקפחת, ששמעו השומעי, וטעה, שהאקרו עובר והפרדע על כתפו והאהיל צדו אחד על הקבר, והטמאהו משום כלים המואהילים על המת. אמר רבי עקיבא, אני אתקו שיהו דברי חכמים קמיו, שיהו כל המטלטלין מביאין את הטמאה על אדם הנושאן בעובי הפרדע, ועל עצמן בכל שהו, ועל שאר אדם וכלים בפותח טפה: **ב** כיצד, כוש שהוא תחוב בכלת, כחצי זית מתחתיו וכחצי זית מעל גביו, אף על פי שאינן מכונין, טמא. נמצא מביא את הטמאה לעצמו בכל שהוא. הקדר שהוא עובר והסל על כתפו והאהיל צדו אחד על הקבר, הכלים שבצד השני טהורין. אם יש בסל פותח טפה, טמאים. התלויות הקרובות בין לעיר בין לדרך, אחד חדשות ואחד ישנות, טמאות. הרחוקות, חדשות טהורות, וישנות טמאות. איזו היא קרובה, חמישייה אמה, וישנה, ששים שנה.

דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, קרובה, שאין קרובה ממנה. וישנה, שאין אדם זוכרה: **א** המוצא מת בתחלה משכב בקרובה, נוטלו ואת הבוסות, מצא שלשם נוטלו ואת הבוסות. מצא עשרה, אם יש בהן זה לזה מארבע אמות ועד שמונה (כמלא מטה וקבוריה), הרי זו שכונת קברות. בודק ממנו ולהלן עשרים אמה. מצא אחד בסוף עשרים אמה, בודק ממנו ולהלן עשרים אמה, שרגלים לךבר.

אמת, שאם נלקח מקפחת, ששמעו השומעי וטעה כששאלה השאלה, שהאנו עובר והפרדע על כתפו והאהיל צדו אחד על הקבר וטמאהו, והוא חשב שטמאהו משום אהל, והאמת הוא שטמאהו משום כלים המואהילים על המת, ששקלי שמפאהיל על המת טמא בכל שהוא, דלא בעינו פותח טפה אלא להביא את הטמאה תחת ראש השני, ולכן טמאהו הפרדע, או שטמאהו משום טמאה בחבוריו, או משום כלים שנגעו במת, ואדם בכלים טמא טמאת שבעה. אמר רבי עקיבא אני אתקו שיהיו דברי חכמים קמיו, שיהו כל המטלטלין מביאין את הטמאה על אדם הנושאן בעובי הפרדע, דמנין דאדם הנושאן אין עליו כי אם טמאת ערב, שבגדו מפקסין בין כתפו למרדע, וההו ליה דיקרב בדיקרב לדיקרב, דהונו שלשי, והראה שמטמאים אותו טמאת ערב וטעה לומר דטמאת אהל אין בה פי אם טמאת ערב, ולכן גזרו עליו גבי המרדע לטמא טמאת שבעה מבריהם משום אהל, וכן מקמין מביאין הטמאה בכל שהו, דכלי המאהיל על המת טמא אפילו כל שהוא, ועל שאר אדם וכלים מביא הטמאה כפותח טפה, כיון שאין להם טמאה כלל.

משניות מבוארות

ד' אב

מסכת אהלות פרק יז

לפנותה, שאלו מתחלה מצאו למת זה בסוף העשרים נטלו ואת הבוסות, כדפרשנו, ועתה שמצאו בתוך עשרים שלשה הקודמין, נגלים לךבר שזה מיוחד לקברות. **ד** מבודק הונו שבעה שבודק את העשרים אמה, אם יש שם עוד קבר, ואין צריך לחפר את כלן, אלא בודק אמה על אמה, ויהי חופר אמה על אמה, וממציא פתח שאינו חופר, וכן ונושע עד סוף העשרים אמה, דהוא פתוח מה שיהיה בין קבר לקבר, משום דנתהנין לביית אמה בין קבר לקבר, שאם יהיה שם מת יראה אהו וצריך שיגלה לקבר, ולגבי משונו עין מלאכה זו ותרתי: **א** היה חורש מהקבר והסתיב בקלע, הנה המפרישה בקלע או בגדר, ומתוך כך נגזרה המפרישה, וכן שנער המפרישה מעפר שלה, עד שם הוא עושה בית הפרס ולא יתיר, ואפילו תוך שם אמות או אפילו תוך שם אמות, רבי אלעזר אומר בית פרס עושה בית פרס, המתחיל לחרש בסוף בית פרס או במקצע, אמה מזה מקומם שהתחיל לחרשו, והוא נעשה בית פרס, כאילו נחרש מקומם הקבר, רבי יהושע אומר פנימיו עושה בית פרס את בית פרס אחר, פעמים אינו עושה, כיצד, תחש חצי מענה ממישים אמה ממקום הקבר וחוץ אמה פתח חציה ממקום אמה, וכן חרש מן הצדדיו, הרי זה עושה בית פרס אחר, אבל חרש מלא מענה דהונו מזה אמה, ואחר כך חזר וחרש ממנה ולחוץ, אינו עושה בית פרס, ועין תרטי ובמסכת תמורה (א. א.) החורש מלטמא הונו מלא חפירה של עצמות של מתים, טמאין מלטמא עצמות, וכן מצבירת העצמות, שחרש עצמות שצעמוה בצורים כגון גל הוא דבר שאינו מצוי שיחרש שם, וכן החורש משדה שאבד הקבר בתוכה, דהונו תרי סופים, שאינו ידוע אמת חרש את מקום הקבר, ואם

דמתנגלג למרחוק, וכן במישור, אבל ובמעלה, אם מולך המפרישה לצד מעלה ההר, כמה שער אסור נתן ורובע קב כרשיניו על בורח המפרישה, הוא עין חלול, כפוף כעין כרד, והמפרישה תקיפה בו, ונעושה בשליו נקב כסן קטוע שיצא ממנו אחד ומגרעין טפולין מעט מעט, ובמקום שקלו, הונו עד מקום שיצמחו שלשה כרשיניו וזו יצדו זו יצדו שם הוא עושה בית הפרס, ומשם והלאה נמנר בית הפרס, ובי יוסי אומר כל דין בית הפרס, ולא אומר אל מפורד ולא במעלה, ולגבי משונו עין מלאכה זו ותרתי: **א** היה חורש מהקבר והסתיב בקלע, הנה המפרישה בקלע או בגדר, ומתוך כך נגזרה המפרישה, וכן שנער המפרישה מעפר שלה, עד שם הוא עושה בית הפרס ולא יתיר, ואפילו תוך שם אמות או אפילו תוך שם אמות, רבי אלעזר אומר בית פרס עושה בית פרס, המתחיל לחרש בסוף בית פרס או במקצע, אמה מזה מקומם שהתחיל לחרשו, והוא נעשה בית פרס, כאילו נחרש מקומם הקבר, רבי יהושע אומר פנימיו עושה בית פרס את בית פרס אחר, פעמים אינו עושה, כיצד, תחש חצי מענה ממישים אמה ממקום הקבר וחוץ אמה פתח חציה ממקום אמה, וכן חרש מן הצדדיו, הרי זה עושה בית פרס אחר, אבל חרש מלא מענה דהונו מזה אמה, ואחר כך חזר וחרש ממנה ולחוץ, אינו עושה בית פרס, ועין תרטי ובמסכת תמורה (א. א.) החורש מלטמא הונו מלא חפירה של עצמות של מתים, טמאין מלטמא עצמות, וכן מצבירת העצמות, שחרש עצמות שצעמוה בצורים כגון גל הוא דבר שאינו מצוי שיחרש שם, וכן החורש משדה שאבד הקבר בתוכה, דהונו תרי סופים, שאינו ידוע אמת חרש את מקום הקבר, ואם

אמה על אמה ומניח אמה, עד שהוא מגיע לסלע או לבתולה. המוציא את העפר ממקום טמאה, אוכל בדמעו. המפסק בגל, אינו אוכל בדמעו: **ה** היה בודק, הגיע לנחל או לשוללית וצדדו הרבים, מפסיק, שדה שנגרנו בה הרגמים, מלוקט עצם עצם והכל טהור. המפנה קברו מתוך שדהו, מלוקט עצם עצם והכל טהור. בור שמטילים לתוכו נפלים או הרגמים, מלוקט עצם עצם והכל טהור. רבי שמעון אומר, אם התקינו לקבר מתחלה, שם לו תבוסה:

פרק יז א החורש את הקבר, הרי זה עושה בית הפרס. עד כמה הוא עושה, מלא מענה, מאה אמה בית ארבעת סאים. רבי יוסי אומר, בית חמש במונה, ובמעלה, נתון רבע כרשינים על ברך המפרישה, עד מקום שיצמחו שלשה כרשיניו זו בצד זו, עד שם הוא עושה בית הפרס. רבי יוסי אומר, במונה ולא במעלה: **ב** היה חורש והסתיב בקלע או בגדר או שנער המפרישה, עד שם הוא עושה בית הפרס. רבי אלעזר אומר, בית פרס, רבי יהושע אומר, פעמים עושה, פעמים אינו עושה. כיצד, הרי זה חרש חצי מענה, וחוץ וחרש חציה, וכן הצדדיו, הרי זה עושה בית פרס. חרש מלא מענה, חזר וחרש ממנה ולחוץ, אינו עושה בית פרס: **ג** החורש מלטמא, מצבירת העצמות, מושדה שאבד הקבר בתוכה, או שנמצא בה קבר, החורש את שאינו שלו, וכן נכרי שחרש, אינו עושה אותה בית פרס, שאין בית פרס לכתיים: **ד** שדה בית הפרס על גבי תבוסה, שטפו גשמים מבית פרס לטהורה, אפילו אדמה והלבינהו לא בקנה אמה היה בית הפרס שיהיה לכו, או שיהיה המפרישה והעצמות עושרי אותה בית הפרס, שלא גזרו אלא על גבי העפר הנשטף עם הגשם. כבר נתבאר הונו של טמאה כפותח ועלה, ששפחה שהיא תוקמה מטהרה עד לריעי, ואם תמצא פתח של טפה ויצאה דרך שם ושוב עלה מטהרה (טא) שדה שאבד קבר בתוכה ובהן בו בית וכלה על גביו, אם היתה פתחה של עליה מנחן נגנז פתחו של בית, עליה טהורה, ממה נפשך, אם הקבר תוך הבית רק הבית טמא והעליה טהורה, ואם הקבר תחת אסקפת

תרש ספק אם הולך העצמות, או שחרש שדה ולא היה ידוע הקבר, ואמר שחרש ראו שנמצא בה קבר, דבית הפרס דרבנן, ולא גזרו אלא כידוע. וכן החורש את שדה שאינו שלו, דלא קנסו בארעא דתבוקה, רבי שמעון כוכבים שחרש בין שדה שלו ובין שדה של ישראל, בכל אלו אינו עושה אותה בית פרס, שאין בית פרס לכתיים, כל שכן לעינים אין בית פרס: **ד** שדה בית הפרס על גבי טהורה, שהונו שם שמי שודות, בית הפרס למעלה בהר, וטהורה למטה ממנה. שטפו גשמים מבית פרס לטהורה, אפילו היתה הטהורה אדמה, עפר אדום והלבינהו, שחרש להיות לבנה על ידו עפר בית הפרס שיהיה לכו, או שיהיה המפרישה והעצמות עושרי אותה בית הפרס, שלא גזרו אלא על גוש כריתו ולא על העפר הנשטף עם הגשם. כבר נתבאר הונו של טמאה כפותח ועלה, ששפחה שהיא תוקמה מטהרה עד לריעי, ואם תמצא פתח של טפה ויצאה דרך שם ושוב עלה מטהרה (טא) שדה שאבד קבר בתוכה ובהן בו בית וכלה על גביו, אם היתה פתחה של עליה מנחן נגנז פתחו של בית, עליה טהורה, ממה נפשך, אם הקבר תוך הבית רק הבית טמא והעליה טהורה, ואם הקבר תחת אסקפת

הונו שחרש ממנה לקבר לצד מקום שהקרקע הולך בשופע לצד מטה, וישנו עומק קברו מתוך שדהו (שקד היה דרבנן לקברו במונה מותר) שיתעכל הקשר, ואחר כך קורבן במקום נכבד (תמ"א). מלוקט עצם עצם והכל טהור, ואין להם תפוסה, אלא מלוקט עצמות ואין צריך יותר. וכן בור שחפצו מלוקט עצם עצם והרגים, מלוקט עצם עצם והכל טהור. רבי שמעון אומר אם התקינו את הבור לקבר מתחלה, יש לו תבוסה הונו תפוסה. **פרק יז ב** היה בית הפרס, ראה פרק יח ב"ב **א** החורש את הקבר, הרי זה עושה בית הפרס, על ידי שחרש מתפשטת הטמאה לכל סביביו, ועפרה מטמא כנגע ובכשא, אבל לא באהל כדמפרש לקמן פרק יח משנה ב. עד כמה הוא עושה בית הפרס מלא מענה של המפרישה, הינו ארץ מזה אמה, אבל ממהא ולחוץ טהור, ואלו המפרישה מליכה העצמות אלא עד מאה אמה ארץ ומאה אמה לרחת שביתה או בית ארבעת סאין, מקום שזרעוין בו ארבעת סאין, דחצר המשקן יש בו בית סאתים, והנה בו חמישייה אמה על מאה אמה. רבי יוסי אומר עד בית חמי סאין אסור, והרי לערך מאה ואחד עשר אמה ושלשת רבעי האמה (תמ"ב). שעור בית הפרס למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, וזקא מנומד שפולך המפרישה במונה, הונו שחרש ממקום לקבר לצד מקום שהקרקע הולך בשופע לצד מטה,